

LIETUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS MINISTRAS

ĮSAKYMAS DĖL KULTŪROS TARPTAUTIŠKUMO POLITIKOS KONCEPCIJOS PATVIRTINIMO

2018 m. gruodžio 18 d. Nr. IV-977
Vilnius

Įgyvendindama Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo priemonių plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. kovo 13 d. nutarimu Nr. 167 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano patvirtinimo“, V prioriteto „Saugi valstybė“ 5.5. krypties „Valstybės interesų įgyvendinimo tarptautinėje bendruomenėje užtikrinimas“ 5.5.13. darbo „Lietuvos žinomumo, kultūros sklaidos ir kūrybinio potencialo užsienyje stiprinimas“ 4. veiksmą „Integruoto kultūros tarptautiškumo politikos modelio sukūrimas“:

1. T v i r t i n u Kultūros tarptautiškumo politikos koncepciją (pridedama).

2. R e k o m e n d o j u Lietuvos Respublikos kultūros ministro valdymo sričių ir Lietuvos Respublikos kultūros ministerijai pavaldžioms biudžetinėms įstaigoms, įstaigoms prie ministerijos, įgyvendinant savo veiklą, vadovautis šiuo įsakymu patvirtintos Kultūros tarptautiškumo politikos koncepcijos nuostatomis.

Kultūros ministrė

Liana Ruokytė-Jonsson

SUDERINTA

Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos
2018 m. gruodžio 12 d. raštu Nr. (24.1)3-5403

KULTŪROS TARPTAUTIŠKUMO POLITIKOS KONCEPCIJA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Kultūros tarptautiškumo politikos koncepcija (toliau – koncepcija) apibrėžia kultūros tarptautiškumo kuriamas vertes, kultūros tarptautiškumo politikos tikslą, uždavinius, vertinimo rodiklius, numatomus rezultatus, įgyvendinimo principus ir integruoto koordinavimo modelį.

2. Koncepcija parengta įgyvendinant Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. kovo 13 d. nutarimu Nr. 167 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano patvirtinimo“, V prioriteto „Saugi valstybė“ 5.5. krypties „Valstybės interesų įgyvendinimo tarptautinėje bendruomenėje užtikrinimas“ 5.5.13. darbo „Lietuvos žinomumo, kultūros sklaidos ir kūrybinio potencialo užsienyje stiprinimas“ 4. veiksmą „Integruoto kultūros tarptautiškumo politikos modelio sukūrimas“, atsižvelgiant į tikslus ir principus, nustatytus Konvencijoje dėl kultūros raiškos įvairovės apsaugos ir skatinimo, ratifikuotos 2006 m. gruodžio 14 d. Lietuvos Respublikos įstatymu Nr. X-983 „Dėl Konvencijos dėl kultūros raiškos įvairovės apsaugos ir skatinimo ratifikavimo“, Lietuvos pažangos strategijos „Lietuva 2030“, patvirtintos Lietuvos Respublikos Seimo 2012 m. gegužės 15 d. nutarimu Nr. XI-2015 „Dėl valstybės pažangos strategijos „Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“ patvirtinimo“, Lietuvos kultūros politikos kaitos gairių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Seimo 2010 m. birželio 30 d. nutarimu Nr. XI-977 „Dėl Lietuvos kultūros politikos kaitos gairių patvirtinimo“, nuostatas ir siekiant šiuose dokumentuose nustatytų tikslų.

3. Koncepcijoje vartojamos sąvokos:

3.1. **Kultūros raiškos įvairovė** – įvairūs būdai, kuriais išreiškiama asmenų, jų grupių ir visuomenių kultūra, asmenų, jų grupių ir visuomenių kūrybiškumo rezultatas bei kultūriniu turiniu pasižyminčios raiškos formos, perduodamos asmenų grupių ir visuomenių viduje ir tarp jų. Per įvairias kultūros raiškos formas išreiškiamas, turtinamas ir perduodamas žmonijos kultūros paveldas, taip pat meninė kūryba, gamyba, sklaida, platinimas ir naudojimosi jais būdai, nepriklausomai nuo raiškos priemonių ar naudojamų technologijų.

3.2. **Kultūros tarptautiškumas** – kultūros tarptautinio matmens plėtojimas, siekiant stiprinti kūrėjų, kultūros srities specialistų ir kultūros organizacijų potencialą tarptautiniu mastu ir skatinti kultūros raiškos įvairovę.

3.3. **Kultūros tarptautiškumo politikos integruotas koordinavimas** – kultūros tarptautiškumo kultūrinių, socialinių, ekonominių ir diplomatinių verčių ir jų sąsajų tolygus plėtojimas bendromis suinteresuotų institucijų pastangomis.

3.4. **Tarptautinis kultūrinis bendradarbiavimas** – tarptautinė veikla, sudaranti sąlygas įvairių kultūrų lygiavertei sąveikai bei galimybei kurti bendras kultūros raiškos formas.

II SKYRIUS KULTŪROS TARPTAUTIŠKUMO VERTĖS

4. Kultūros tarptautiškumo **kultūrinė vertė** skatina suvokti tarptautinį kultūrinį bendradarbiavimą kaip savaime vertingą žinių, patirties ir atsinaujinimo šaltinį. Globalizacija sąlygoja intensyvesnius politinius, ekonominius, kultūrinius ryšius, o globalizacijos keliami iššūkiai atkreipia pasaulio valstybių dėmesį į poreikį apsaugoti ir skatinti kultūros raiškos įvairovę. Kūrėjai ir kultūros srities specialistai dalyvauja tarptautiniuose žinių ir patirties mainuose, tobulina

profesinę kompetenciją. Tarptautinis kultūrinis bendradarbiavimas sukuria sąlygas kūrėjams ir kultūros srities specialistams aktualizuoti savo kūrybą ir veiklą tarptautiniame kontekste, pasiekti tarptautinę auditoriją ir formuoti auditoriją Lietuvoje, pristatant užsienio kūrėjus ir jų darbus, teikiant įvairesnes ir patrauklesnes paslaugas. Tarptautinis kultūrinis bendradarbiavimas sukuria bendros kūrybos, gamybos sąlygas, užtikrina palankesnes platinimo sąlygas bei didesnę žinomumą. Jis stiprina kūrėjų ir kultūros srities specialistų potencialą, skatina tobulėti, dalyvauti tarptautiniuose kultūros raidos procesuose ir įnešti į juos savo indėlį.

5. Kultūros tarptautiškumas prisideda prie **socialinės vertės** plėtojimo, šiuolaikiškos, solidarios, pasirengusios dalyvauti nuolat intensyvėjančiame skirtingų kultūrų dialoge, visuomenės kūrimo. Tokioje visuomenėje stiprios skirtingų kultūrinių bendruomenių solidarumo ir tolerancijos idėjos. Ji solidarizuojasi su užsienio lietuviais, puoselėja bendryste ir nacionaliniu tapatumu paremtą „Globalios Lietuvos“ idėją, kuri yra plėtojama ne nacionalinės kultūros ribose, bet yra atvira pasauliui, globaliems kultūros ir kūrybiniais procesams. Skatinamas tarpkultūrinis dialogas, pagarba žmogaus teisėms, laisvėms bei vertybiniai mainai, ypač su besivystančioms valstybėms, siekiant taikių bendruomeninių santykių.

6. Kultūros tarptautiškumo politikos **ekonominė vertė** remiasi išplėtotą ekonominių kultūros kuriamų santykių logika. Pagrindiniai jos dėmenys yra kultūros ir kūrybinės industrijos, kūrybiškumu grįstos inovacijos, kūrybinių prekių ir paslaugų eksportas ir importas. Lietuva skatina pažangią konkurencingumo didinimo ir investicijų į didesnės pridėtinės vertės prekių ir paslaugų eksporto politiką, suteikiant galimybę mažoms ir vidutinėms įmonėms pasiekti kitų pasaulio valstybių rinkas, sėkmingai jose konkuruoti ir įsitvirtinti. Kultūros ir kūrybinės industrijos yra sudėtinė didesnės pridėtinės vertės prekių ir paslaugų eksporto politikos dalis, skatinant talentus, mažas ir vidutines įmones, jų verslumą ir eksporto rinkų pažinimą. Kryptingas Lietuvos kaip kūrybingos valstybės pristatymas tarptautiniame kontekste potencialiai palengvina kultūros ir kūrybinių industrijų patekimą į užsienio rinkas, teigiamai veikia atvykstantį kultūros turizmą. Kultūros, kultūros paveldo bei kultūros ir kūrybinių prekių ir paslaugų tarptautinis žinomumas yra reikšmingi rodikliai vertinant valstybės įvaizdžio kitimą tarptautiniuose valstybių įvaizdžio reitinguose.

7. Kultūros tarptautiškumo **diplomatinė vertė** yra svarbi kultūrinių, socialinių ir ekonominių verčių formavimuisi, tačiau labiausiai prisideda prie produktyvių diplomatinių santykių tarp valstybių, užsienio politikos tikslų įgyvendinimo ir saugios tarptautinės aplinkos kūrimo ilgalaikėje perspektyvoje. Kultūra yra įvairus, turiningas ir patikimas žinių apie valstybės tapatybę ir vertybes šaltinis. Kultūrinė diplomatija pasitelkiama kaip įrankis valstybės žinomumui užsienyje stiprinti ir teigiamam valstybės įvaizdžiui formuoti, diplomatiniais santykiams plėtoti bei sukuria palankią terpę santykių su kitomis šalimis plėtojimui, užsienio lietuvių įsitraukimui. Kultūrinės diplomatijos dėka stiprinamos valstybės „švelniosios“ galios, kuriamas pagrindas palankiam dvišaliam ir daugiašaliam bendradarbiavimui. Kultūrinė diplomatija yra novatoriškų ir efektyvių sprendimų šaltinis, kuriant pasitikėjimą tarp šalių.

8. Kultūros tarptautiškumo kuriamų kultūrinių, socialinių, ekonominių ir diplomatinių verčių pripažinimas sudaro prielaidas politikos formavimo lygmenyje, pasitelkiant suinteresuotų institucijų žinias ir patirtį, pereiti prie kryptingo ir tikslingo, nustatytais prioritetais pagrįsto tarpinstitucinio kultūros tarptautiškumo politikos sąsajų su užsienio politika ir ūkio politika integruoto koordinavimo.

III SKYRIUS SITUACIJOS ANALIZĖ

9. Kultūros tarptautiškumo politiką Lietuvoje įgyvendina nacionalinės, valstybinės, savivaldybių kultūros įstaigos, privatūs ir ne pelno siekiantys juridiniai asmenys, asocijuotos struktūros, taip pat fiziniai asmenys – kūrėjai ir kultūros srities specialistai. Tarptautinis kultūrinis bendradarbiavimas yra finansuojamas iš valstybės, savivaldybių biudžeto, valstybės, tarptautinių ir

užsienio fondų bei organizacijų, kultūros organizacijų nuosavų lėšų, pagal Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos įstatymą gautomis paramos ir kitomis teisėtai gautomis lėšomis.

10. Kūrėjų, kultūros srities specialistų ir kultūros organizacijų įsitraukimo į tarptautinį kultūrinį bendradarbiavimą motyvai:

10.1. Tarptautinis kultūrinis bendradarbiavimas sukuria sąlygas naudotis naujomis žiniomis ir patirtimis, tobulinti kompetencijas, aktualizuoti savo praktikas tarptautinėje erdvėje, savo veikloje taikyti įgytą tarptautinę patirtį. Įsitraukdami į tarptautines veiklas kūrėjai ir kultūros srities specialistai siekia profesinio tobulėjimo, reikalingų kompetencijų, kultūrinio įsitinklinimo, yra vedini profesinio smalsumo.

10.2. Veiklos populiarinimas ir auditorijų plėtra taip pat yra svarbus įsitraukimo į tarptautines veiklas motyvas. Tarptautinis kultūrinis bendradarbiavimas sukuria sąlygas pristatyti savo kūrybinius produktus ir kultūros paslaugas naujoms užsienio auditorijoms bei plėsti auditoriją Lietuvoje. Didžioji dalis tarptautinių partnerystės kuriami tarp panašaus dydžio, statuso bei toje pačioje kultūros srityje veikiančių partnerių. Tokios partnerystės pasižymi panašiais profesiniais interesais, profesine kalba, problematika ir jų užmezgimas kuria didžiausią naudą, lengviausiai tampa bendromis tarptautinėmis veiklomis.

10.3. Bendra su užsienio partneriais veikla, kūrinių sukūrimas ar gamyba pagal jungtinės veiklos (partnerystės) ar bendros gamybos sutartis, suteikia galimybę dalintis šias išlaidas su užsienio partneriais ir užsitikrinti užsienio platintojų tinklą. Daliai Lietuvos kultūros organizacijų tarptautinės veiklos yra svarbus pajamų šaltinis ir užtikrina finansinį organizacijos tvarumą.

11. Kultūros tarptautiškumo politikos įgyvendinimo problematika:

11.1. Lietuvos Respublikos kultūros ministro (toliau – kultūros ministras) valdymo sričių ir Lietuvos Respublikos kultūros ministerijai (toliau – Kultūros ministerija) pavaldžių įstaigų įsitraukimas į tarptautinio kultūrinio bendradarbiavimo veiklas šiuo metu nėra sistemingas ir kultūros tarptautiškumo uždaviniai joms keliami retai. Kultūros ministro įsakymu tvirtinamų strateginių dokumentų, nubrėžiančių atskirų kultūros sričių raidos gaires, naujos redakcijos, turėtų įvardyti ir šioms sritims keliamus tarptautiškumo uždavinius. Kultūros tarptautiškumo politikos uždaviniai turėtų būti numatomi kultūros ministro valdymo sričių įstaigų strateginiuose ir Kultūros ministerijai pavaldžių biudžetinių įstaigų, įstaigų prie Kultūros ministerijos metiniuose veiklos planuose. Šių įstaigų tarptautinio kultūrinio bendradarbiavimo projektai turėtų būti vertinami pagal jų poveikį kūrėjų ir kultūros srities specialistų profesiniam tobulėjimui, auditorijų plėtrai, potencialo pristatymui tarptautiniu mastu. Atitinkamai turėtų būti nustatyti su kultūros tarptautiškumu susiję veiklos rodikliai bei vykdoma jų stebėseną.

11.2. Lietuvos pažangos strategijoje „Lietuva 2030“ akcentuojama kultūros paveldo ir šiuolaikinio kultūros turinio skaitmeninimo svarba užtikrinant kultūros sklaidą Lietuvoje ir užsienio valstybėse. Lietuvos kultūros paveldo skaitmeninimo politiką reglamentuojančiuose dokumentuose pabrėžiama, kad Lietuvos kultūros paveldas yra Europos kultūros paveldo dalis, todėl Lietuvos atminties institucijos yra raginamos užtikrinti skaitmeninio kultūros paveldo pagrindu kuriamų elektroninių produktų ir informacinių sistemų suderinamumą bei sąveikumą su Europos skaitmenine biblioteka Europeana, sparčiau ir paprastą paiešką bei prieigą prie Lietuvos kultūros paveldo užsienio kalbomis, aktualizuoti ir diegti šio paveldo įveiklinimo sprendimus, prieinamus ne tik Lietuvos, bet ir užsienio vartotojams, norintiems susipažinti su mūsų valstybės kultūros paveldu ir šiuolaikinės kultūros turiniu.

11.3. Lietuvos kultūros taryba ir Lietuvos kino centras prie Kultūros ministerijos (toliau – Lietuvos kino centras) įgyvendina kultūros tarptautiškumą skatinančias priemones, valstybės lėšomis finansuodami kultūros projektus, kurie turėtų būti vertinami pagal jų poveikį kūrėjų ir kultūros srities specialistų profesiniam tobulėjimui, auditorijų plėtrai (taip pat ir skaitmeninėje erdvėje), kultūros srities potencialui pristatyti tarptautiniu mastu, užtikrinama šių projektų įgyvendinimo rezultatų stebėseną. Partnerystė su užsienio organizacijomis, užsienio partnerių žinomumas ir autoritetas savo valstybės ir tarptautiniame kontekste turėtų būti vieni svarbiausių tarptautinio kultūrinio bendradarbiavimo projektų vertinimo kriterijai. Šiuo metu beveik pusė Lietuvos kultūros tarybos tarptautinio kultūrinio bendradarbiavimo projektų yra finansuojami iš

lėšų, skiriamų finansuoti kultūros ir meno sritis, todėl šių projektų rezultatai ir efektyvumas nėra vertinami kultūros tarptautiškumo skatinimo aspektu. Paraiškas Lietuvos kultūros tarybai ar Lietuvos kino centrui gali teikti juridiniai asmenys, registruoti vienoje iš Europos Sąjungos (toliau – ES) ar Europos ekonominės erdvės valstybių narių, tačiau finansavimo ar valstybės pagalbos mokėjimo metu jo gavėjas privalo turėti įsisteigimo ar įregistravimo vietą Lietuvos Respublikoje. Šis reikalavimas mažina galimybes paraiškas teikti užsienio juridiniams asmenims, siekiantiems pristatyti Lietuvos kūrėjus savo šalyse.

11.4. Kultūros ministerija, Lietuvos kultūros institutas ir Lietuvos kino centras valstybės lėšomis įgyvendina tikslines kultūros tarptautiškumo skatinimo priemones, kurios yra įtraukiamos į kultūros ministro valdymo sričių strateginį veiklos planą. Tikslinių priemonių lėšomis finansuojamos ilgos ir vidutinės trukmės planavimo kultūros tarptautiškumo skatinimo programos, priimtų sutartinių išsipareigojimų įgyvendinimas, kultūros tarptautiškumo skatinimo veiklos, nukreiptos į kūrėjų, kultūros srities specialistų ir kultūros organizacijų potencialo stiprinimą tarptautiniu mastu. Šių priemonių lėšomis yra finansuojamas Lietuvos Respublikos specialiųjų (kultūros) atašė (toliau – kultūros atašė) pareigybių tinklas (13 pareigybių 12 užsienio valstybių), Lietuvos kultūros institutas ir šios įstaigos vykdomos kultūros tarptautiškumo skatinimo priemonės (kompleksinės, sutartinių išsipareigojimų sąlygojamos Lietuvos kultūros pristatymo programos, kultūros atašė veiklos programų koordinavimas, užsienio valstybių kultūros srities specialistų vizitai, lietuvių autorių knygų vertimų ir vertėjų skatinimo programos, Lietuvos kultūros srities specialistų ir kultūros organizacijų informavimas apie ES programas „Kūrybiška Europa“ (paprogramė „Kultūra“) ir „Europa piliečiams“. Lietuvos kino centras bendradarbiauja su Lietuvos ir užsienio valstybių kino festivalių organizatoriais, kino industrijos mugių organizatoriais, pristato festivaliuose, kino industrijos mugėse ir kituose renginiuose Lietuvos nacionalinius ir bendros gamybos filmus, Lietuvos kino pramonės potencialą, informuoja kino srities specialistus ir organizacijas apie ES programos „Kūrybiška Europa“ (paprogramė „Media“) teikiamas galimybes. Tikslinėms priemonėms įgyvendinti, atsižvelgiant į administracinius ir finansinius resursus, šiuo metu taikomi sritiniai prioritetai: literatūros sklaida, vertimų skatinimas ir kinas. Turėtų būti siekiama, kad taikomos tikslinės priemonės tolygiau apimtų ir kitas kultūros ir kūrybines sritis.

11.5. Tikslinėms priemonėms yra taikomi geografiniai prioritetai, kurie yra nustatyti įsteigus kultūros atašė pareigybes Italijos Respublikoje, Izraelio Valstybėje, Jungtinėse Amerikos Valstijose, Jungtinėje Karalystėje, Lenkijos Respublikoje, Kinijos Liaudies Respublikoje, Prancūzijos Respublikoje, Rusijos Federacijoje (2), Švedijos Karalystėje, Ukrainoje ir Vokietijos Federacinėje Respublikoje. Švedijos Karalystėje įsteigta pareigybei taip pat yra priskirtos funkcijos Danijos Karalystėje ir Suomijos Respublikoje, pareigybei Kinijos Liaudies Respublikoje – funkcijos Pietų Korėjos Respublikoje. Kultūros ministerija taip pat skiria Kultūros, audiovizualinių reikalų ir autorių teisių atašė Lietuvos Respublikos nuolatinėje atstovybėje ES. Tarptautinio kultūrinio bendradarbiavimo geografiją įtakoja kultūros srities specifika – kuriose šalyse yra pasauliniai kultūros, kultūros ir kūrybinių industrijų centrai, kultūros organizacijos, įtakančios pasaulinius kultūros procesus. Kultūros atašė pareigybės įsteigtos kaimyninėse šalyse, kuriose saugomi bendro kultūros paveldo objektai, su kuriomis sieja kultūrinė ir istorinė bendrystė. Nustatyti geografiniai prioritetai daugeliu atvejų sutampa su Lietuvos Respublikos užsienio reikalų (toliau – Užsienio reikalų ministerija) ir Lietuvos Respublikos ūkio ministerijų (toliau – Ūkio ministerija) nustatytais prioritetinėmis eksporto rinkomis. Tikslinės priemonės turi būti kryptingos, pagrįstos nustatytais prioritetais ir orientuotos į konkrečius rezultatus. Jos gali būti koordinuojamos su suinteresuotomis institucijomis.

12. Ekonominės, diplomatinės ir socialinės kultūros tarptautiškumo verčių plėtojimo problematika:

12.1. Ekonominė vertė pastarąjį dešimtmetį dominuoja ES politikos dokumentuose, akcentuojant kultūros indėlį į naujų darbo vietų kūrimą, konkurencingumo didinimą, valstybės darnų ir integruotą ekonomikos augimą. Europos Komisijos 2012 m. rugsėjo 26 d. komunikate „Kultūros ir kūrybos sektorių rėmimas siekiant ES ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo“ teigiama, kad dėl kalbų ir kultūrų įvairovės kultūros ir kūrybiniais sektoriais būdinga

fragmentacija, lemianti nepakankamą tarptautinį mobilumą ir menkesnes vartotojų pasirinkimo galimybes. ES valstybės narės skatinamos vykdyti pažangią tarptautiškumo ir eksporto paramos politiką, suteikiant galimybę mažoms ir vidutinėms įmonėms pasiekti užsienio rinkas.

12.2. „Kultūros ir kūrybinių industrijų politikos 2015–2020 metų plėtros kryptį“, patvirtintą kultūros ministro 2015 m. liepos 31 d. įsakymu Nr. ĮV-524 „Dėl kultūros ir kūrybinių industrijų politikos 2015–2020 metų plėtros kryptį patvirtinimo“ trečioji kryptis išskiria kultūros ir kūrybinių industrijų ekonominės vertės ir eksporto apimčių augimo skatinimą. Dokumente pažymima, kad neretai kultūros ir kūrybinių industrijų pristatymo projektai apima meninius-kultūrinius ir komercinius aspektus, todėl įgyvendinant šios srities projektus svarbus Kultūros ir Ūkio ministerijų bendradarbiavimas derinant investicijas kultūros tarptautiškumo politikos įgyvendinimui su investicijomis turizmo skatinimui, kultūros ir kūrybinių industrijų prekių ir paslaugų rinkodarai ir eksportui. Šiuo metu įgyvendinamos kultūros ir kūrybinių industrijų eksportą skatinančios priemonės rodo, kad Ūkio ministerija ir Kultūros ministerija skirtingai suvokia kultūros ir kūrybines industrijas, jų potencialą, ir kokiomis intervencijomis turėtų būti skatinamas jų ekonominės vertės plėtojimas.

12.3. Siekiant didinti kultūros tarptautiškumo ekonominę vertę gali būti nustatomi sritiniai ir geografiniai prioritetai. Sritinius prioritetus, bendradarbiaujant su privačiu sektoriumi, išskiria valstybės, turinčios konkurencingas kultūros ir kūrybines industrijas, kurių pasiekimai grindžiami ekonominiais rodikliais. Geografiniai prioritetai grindžiami tam tikrų rinkų patrauklumu, dažnai remiasi valstybių kultūriniais panašumais ar bendra kalba, tai palengvina kultūros ir kūrybinių prekių ir paslaugų eksportą.

12.4. Užsienio reikalų ministerija kartu su Lietuvos Respublikos diplomatinėmis atstovybėmis (toliau – diplomatinės atstovybės) užsienio valstybėse įgyvendina valstybinių švenčių ir atmintinų dienų minėjimo renginius, su Lietuvai reikšmingo paveldo paieška susijusias iniciatyvas, Lietuvai reikšmingos istorinės atminties įamžinimo projektus, kultūros ir meno pristatymo projektus, palaiko ryšius su užsienio lietuviais, įtraukia juos į kultūros sklaidą, ir formuoja pozityvų Lietuvos įvaizdį. Diplomatinė verčių plėtojimui turėtų būti aktyviau pasitelkiamos Lietuvos kūrėjų, kultūros srities specialistų bei kultūros organizacijų iniciatyvos, įgyvendinamos užsienio valstybėse.

12.5. Diplomatinė ir ekonominių verčių plėtojimui turėtų būti aktyviau pasitelkiamos kompleksinės Lietuvos kultūros pristatymo programos. 2017 m. ir 2018 m. įgyvendintų su Lietuvos valstybės atkūrimo 100-mečiu susijusių kompleksinių Lietuvos kultūros pristatymo programų praktika rodo, kad tarpinstitucinis bendradarbiavimas padeda pritraukti naujas auditorijas ir stiprina Lietuvos žinomumą, svariai prisideda plėtojant kultūrinę, diplomatinę ir ekonomines kultūros tarptautiškumo vertes. Tokio pobūdžio programos turėtų būti planuojamos vidutinės trukmės planavimo dokumentuose, susijusioms institucijoms prieš 3–4 metus sutarus dėl šių programų prioritetinių kryptų ir jų finansavimo.

12.6. Ryšių su užsienio lietuviais politika yra įgyvendinama pasitelkiant Užsienio reikalų ministerijos koordinuojamą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. kovo 30 d. nutarimu Nr. 389 patvirtintą „Globalios Lietuvos“ – užsienio lietuvių įsitraukimo į valstybės gyvenimą – kūrimo 2011-2019 metų programą“ (toliau – „Globalios Lietuvos“ programa), prie kurios įgyvendinimo prisideda Kultūros ministerija, Lietuvos kultūros taryba ir Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnyba. Šiuo metu „Globalios Lietuvos“ programos uždaviniai, susiję su kultūros sritimi, įgyvendinami apibrėžtose nacionalinės kultūros ribose. Pasirinkus platesnę Lietuvos kultūros įtraukimo į globalius kultūros ir kūrybinius procesus interpretaciją, formuotąsi kultūros tarptautiškumą skatinančių priemonių rinkinys ryšiams su užsienio lietuviais skatinti, talentams pritraukti.

12.7. Kultūros tarptautiškumo politikos socialinė vertė įvardijama UNESCO 2005 m. konvencijoje dėl kultūros raiškos įvairovės apsaugos ir skatinimo. Konvencijoje keliami uždaviniai skatinti kultūrų dialogą, tolygesnius kultūrų mainus, įtvirtinti kultūros ir vystymosi ryšio svarbos pripažinimą visoms, ypač besivystančioms, valstybėms, stiprinti tarptautinį bendradarbiavimą ir solidarumą, ypač siekiant sustiprinti besivystančių valstybių gebėjimą apsaugoti ir skatinti kultūros raiškos įvairovę. Europos Komisijos 2016 m. birželio 8 d. komunikate „ES tarptautinių kultūrinių

ryšių strategijos kūrimas“ apibrėžiami trys pagrindiniai tarptautinius santykius su trečiosiomis valstybėmis puoselėjantys strategijos tikslai: kultūros kaip socialinio ir ekonominio vystymosi varomosios jėgos rėmimas; kultūros ir kultūrų dialogo skatinimas siekiant taikių bendruomeninių santykių; bendradarbiavimo kultūros paveldo srityje stiprinimas, ypač konflikto zonoje.

12.8. Vystomasis bendradarbiavimas plėtojamas vadovaujantis Lietuvos Respublikos vystomojo bendradarbiavimo ir humanitarinės pagalbos įstatymu ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 m. rugšėjo 21 d. nutarimu Nr. 937 „Dėl vystomojo bendradarbiavimo tarpinstitucinio veiklos plano patvirtinimo“ patvirtintame Vystomojo bendradarbiavimo tarpinstituciniame veiklos plane nustatytomis politikos kryptimis ir bendradarbiavimo priemonėmis, atsižvelgiant į Jungtinių Tautų (toliau – JT) ir ES strateginius šios srities dokumentus ir tarptautinius įsipareigojimus, prisidedant prie naujosios JT darnaus vystymosi darbotvarkės iki 2030 metų tikslų įgyvendinimo paramą gaunančiose valstybėse. Vystomojo bendradarbiavimo politiką koordinuoja Užsienio reikalų ministerija. Prioritetinės Lietuvos vystomojo bendradarbiavimo geografinės kryptys – Rytų Europos regionas, migracijos kilmės ir tranzito šalys. Dėmesį Rytų Europos regionui lemia istorinės, ekonominės, kultūrinės sąsajos su šio regiono valstybėmis. Vadovaudamasi ES Rytų partnerystės politikos tikslais, atsižvelgdama į santykių su ES Rytų partnerystės valstybėmis patirtį ir šių valstybių poreikius, siekdama, kad jos suartėtų su ES, Lietuva pirmiausia teikia dvišalę paramą kaimyninėms valstybėms, pasirašiusioms su ES asociacijos susitarimus (Ukraina, Sakartvelas, Moldova), joms siekiant glaudesnės integracijos su ES.

12.9. Kultūros ministerija, Kultūros ministerijai pavaldžios ir kultūros ministro valdymo sritims priskirtos įstaigos aktyviai nedalyvauja vystomojo bendradarbiavimo veiklose, socialiniai vystomojo bendradarbiavimo veiklos aspektai kultūros organizacijų nėra pakankamai suprantami ir įgyvendinami nesistemiškai dėl lėšų stokos. Siekiant atkreipti dėmesį į socialines kultūros tarptautiškumo politikos vertes svarbu didinti supratimą apie šių veiklų pobūdį ir kuriamą vertę. Užsienio reikalų ministerija turėtų skirti didesnę dėmesį kultūros srities iniciatyvų integravimui į vystomojo bendradarbiavimo programas, jei šios atitinka vystomojo bendradarbiavimo tikslus.

13. Tarpinstitucinio kultūros tarptautiškumo politikos koordinavimo problematika:

13.1. Kultūros tarptautiškumo politikos sąsajų su užsienio politikos ir ūkio politikos tikslais tarpinstitucinį koordinavimą galima būtų priskirti *ad hoc* koordinavimo lygmeniui. Politikos įgyvendinimo lygmenyje gana aktyviai keičiamasi informacija apie prioritetus ir įgyvendinamas priemones. Tokie koordinavimo ryšiai egzistuoja tarp Kultūros ministerijos ir Užsienio reikalų ministerijos bei diplomatinėse atstovybėse ir Kultūros ministerijai pavaldžių ir kultūros ministro valdymo sritims priskirtų įstaigų. Ūkio ministerija į kultūros tarptautiškumo politikos įgyvendinimą įsitraukia netiesiogiai per ūkio ministro valdymo sritims priskirtas turizmo politiką bei konkurencingumo ir eksporto politiką įgyvendinančias įstaigas. Integruoto koordinavimo trūkumas politikos formavimo lygmenyje sukuria papildomą koordinavimo krūvį politikos įgyvendinimo lygmenyje, nesudaro galimybes efektyviai planuoti ir valdyti tikslines priemones, išnaudoti kultūros potencialą.

13.2. Siekiant tvaraus ir efektyvaus kultūros tarptautiškumo kuriamų verčių pasitelkimo socialiniams, ekonominiams ir diplomatinėms tikslams pasiekti, yra svarbus tarpinstitucinis kultūros tarptautiškumo politikos sąsajų su kitomis politikos sritimis koordinavimas ir planavimas: atsakingų institucijų sutarimas dėl kultūrinių, ekonominių, socialinių ir diplomatinėse tikslinių priemonių bei į tarpinstitucinį koordinavimą įsitraukusių institucijų ketinimų jas finansuoti.

13.3. Tarpinstitucinis koordinavimas būtinas nustatant koordinuojamas sąsajas – teminius, geografinius ir/ar sritinius prioritetus, tobulinant susijusių priemonių planavimą bei jų įgyvendinimo priežiūrą, rezultatų stebėseną, diplomatinio atstovavimo sistemą (mokymų programas, užduočių formulavimas, vertinimo sistemos tobulinimas), keičiantis informacija.

13.4. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. liepos 11 d. nutarimu Nr. 629 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės komisijos – Ekonominės diplomatijos tarybos sudarymo“ įkurta Ekonominės diplomatijos taryba, kuriai pirmininkauja Užsienio reikalų ministras. Komisija teikia siūlymus Lietuvos Respublikos Vyriausybei dėl Lietuvos ekonominės užsienio politikos prioritetinių kryptų, atstovavimo Lietuvos ekonominiams interesams užsienyje sistemos

tobulinimo, atstovavimo Lietuvos ekonominiams interesams reikalingumo ir prioritetiškumo konkrečiose valstybėse ar regionuose. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu planuojama patvirtinti Lietuvos Respublikos Komisiją – Lietuvos įvaizdžio strateginę tarybą. Numatomos jos funkcijos – svarstyti strateginius Lietuvos įvaizdžio formavimo klausimus, teikti Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai (toliau – Vyriausybės kanceliarija) pasiūlymus dėl strateginių Lietuvos įvaizdžio formavimo kryptių ir prioritetų, susijusių strateginės rinkodaros bei komunikacijos prioritetų įgyvendinimo. Siekiant integruoto kultūros tarptautiškumo politikos koordinavimo, svarbu užtikrinti sąsajas su šiomis Lietuvos Respublikos Vyriausybės komisijomis.

IV SKYRIUS

KULTŪROS TARPTAUTIŠKUMO POLITIKOS TIKSLAS, UŽDAVINIAI IR VERTINIMO RODIKLIAI

14. Kultūros tarptautiškumo politikos tikslas – plėtoti Lietuvos kultūros tarptautiškumą kultūros raiškos įvairovei skatinti, kūrybinių produktų ir kultūros paslaugų kokybei gerinti ir konkurencingumui stiprinti, prisidedant prie atviros ir dinamiškos, gebančios veikti nuolat kintančiame pasaulyje, visuomenės kūrimo.

15. Kultūros tarptautiškumo politikos uždaviniai:

15.1. tobulinti kūrėjų ir kultūros srities specialistų profesinę kompetenciją, skatinant kūrėjų ir kultūros srities specialistų tarptautinį mobilumą;

15.2. plėsti auditorijas, taip pat ir skaitmeninėje erdvėje, sudarant sąlygas Lietuvos ir užsienio kultūros organizacijų bendradarbiavimui – kultūros sklaidai, kultūros mainams, bendrai veiklai su užsienio partneriais;

15.3. tikslingai tarptautiniu mastu pristatyti ir stiprinti kūrėjų, kultūros srities specialistų ir kultūros organizacijų potencialą;

15.4. užtikrinti kultūros tarptautiškumo politikos integruotą koordinavimą, tolygiai plėtoti kultūros tarptautiškumo socialines, ekonomines ir diplomatines vertes ir jų sąsajas.

16. Rekomenduojami vertinimo rodikliai:

16.1. kūrėjų ir kultūros srities specialistų, tobulinusių profesinę kompetenciją užsienyje, skaičius;

16.2. kultūros srities specialistų, tobulinusių profesinę kompetenciją užsienyje, dalis (procentais) nuo viso įstaigos darbuotojų skaičiaus;

16.3. kūrėjų ir kultūros srities specialistų, tobulinusių profesinę kompetenciją Lietuvoje įgyvendintose tarptautinio kultūrinio bendradarbiavimo veiklose, skaičius;

16.4. įgyvendintų tarptautinio kultūrinio bendradarbiavimo veiklų auditorijos dydis (vartotojų skaičius);

16.5. įgyvendintų bendros veiklos su užsienio partneriais projektų skaičius;

16.6. pranešimų apie įgyvendintas tarptautinio kultūrinio bendradarbiavimo veiklas visuomenės informavimo priemonėse skaičius;

16.7. tarptautinio kultūrinio bendradarbiavimo veiklos rezultatų profesiniai įvertinimai Lietuvoje ir užsienyje.

V SKYRIUS

KULTŪROS TARPTAUTIŠKUMO POLITIKOS REZULTATAI

17. Laukiami rezultatai kūrėjams, kultūros srities specialistams ir kultūros organizacijoms:
17.1. stiprinamas kūrėjų, kultūros srities specialistų ir kultūros organizacijų potencialas dalyvauti tarptautinio kultūrinio bendradarbiavimo veiklose;

17.2. skatinami įvairesni ir kokybiškesni kūrybiniai produktai ir kultūros paslaugos;

17.3. plečiamos kultūros organizacijų auditorijos, taip pat ir skaitmeninėje erdvėje;

17.4. didėja kūrėjų, kultūros srities specialistų ir kultūros organizacijų veiklos tvarumas;

17.5. didėja kūrėjų, kultūros srities specialistų ir kultūros organizacijų profesionalumas, žinomumas ir autoritetas tarptautiniu mastu.

18. Laukiamas rezultatas visuomenei:

18.1. skatinamas visuomenės kūrybingumas, kritinis mąstymas, gebėjimas veikti nuolat kintančiame pasaulyje;

18.2. stiprinamos tarpkultūrinės kompetencijos, atvirumas dialogui ir bendradarbiavimui, pagarba žmogaus teisės ir laisvėms;

18.3. stiprinamas visuomenės, taip pat ir užsienio lietuvių, pasididžiavimas savo valstybės kultūros pasiekimais, pasitikėjimas savimi ir pilietiškumas;

18.4. prisidedama formuojant turtingą kultūrinę aplinką, sukuriančią palankias sąlygas gyventi ir dirbti.

VI SKYRIUS

KULTŪROS TARPTAUTIŠKUMO POLITIKOS ĮGYVENDINIMO PRINCIPAI

19. Kultūros tarptautiškumo politikos įgyvendinimo principai:

19.1. kūrybos laisvė ir integralumas;

19.2. bendradarbiavimas grindžiamas abipuse partneryste ir pagarba, atsižvelgiant į partnerio kultūrinį kontekstą, poreikius ir tikslines auditorijas;

19.3. tiesioginių ryšių tarp kūrėjų, kultūros srities specialistų ir kultūros organizacijų skatinimas.

20. Šių principų turėtų būti laikomasi ir taikant teminius, sritinius ar geografinius kultūros tarptautiškumo politikos prioritetus.

VII SKYRIUS

KULTŪROS TARPTAUTIŠKUMO POLITIKOS INTEGRUOTO KOORDINAVIMO MODELIS

21. Kultūros ministerija kultūros tarptautiškumo politikos sąsajas su užsienio politikos ir ūkio politikos tikslais koordinuoja su Užsienio reikalų ministerija, Ūkio ministerija ir Vyriausybės kanceliarija. Kultūros ministras sudaro 5-7 asmenų Kultūros tarptautiškumo politikos integruoto valdymo grupę, kurios nariai – šiame punkte išvardytų institucijų atstovai ir kultūros tarptautiškumo ekspertai.

22. Kultūros tarptautiškumo politikos integruoto valdymo grupė teikia išvadas ir siūlymus dėl:

22.1. efektyvesnio kultūros potencialo panaudojimo valstybės užsienio ir ūkio politikos srityse;

22.2. kultūros įtraukimo įgyvendinant strategines Lietuvos įvaizdžio formavimo kryptis ir prioritetus;

22.3. bendrų planų parengimo ir susijusių priemonių planavimo, įgyvendinimo ir stebėsenos;

22.4. diplomatinio atstovavimo kultūros sričiai tinklo tobulinimo;

22.5. dalijimosi informaciniais resursais ir žiniomis.

23. Siekiant integruoto koordinavimo, rekomenduojama Kultūros tarptautiškumo politikos integruoto valdymo grupės sąsaja (atstovo įtraukimas) su Lietuvos Respublikos Vyriausybės komisija Ekonominės diplomatijos taryba.

VIII. BAIGAMOSIOS NUOSTATOS

24. Šioje koncepcijoje išdėstytos nuostatos bus įtraukiamos į rengiamų kultūros srities naujų strateginių dokumentų nuostatas.

25. Koncepcijos įgyvendinimą pagal kompetenciją koordinuoja Kultūros ministerija.